

Trzy pożądlności

„Posłaniec św. Antoniego z Padwy” 17(2012) nr 4, s. 20-21.

KKK 2514 *Święty Jan rozróżnia trzy rodzaje pożądania, czyli pożądlności: pożądlność ciała, pożądlność oczu i pychę życia (por. 1J 2,16).. Zgodnie z katolicką tradycją katechizmową dziewięte przykazanie zakazuje pożądania cielesnego; dziesiąte przykazanie zabrania pożądania dóbr drugiego człowieka.*

2515 *W sensie etymologicznym pojęcie „pożądanie” może oznaczać każdą gwałtowną postać pragnienia ludzkiego. Teologia chrześcijańska nadała temu pojęciu szczególne znaczenie pragnienia zmysłowego, które przeciwstawia się wskazaniom rozumu ludzkiego. Św. Paweł Apostoł utożsamia je z buntem „ciała” wobec „ducha” (Por. Ga 5, 16.17. 24; Ef 2,3). Pożądanie jest konsekwencją nieposłuszeństwa grzechu pierwotnego (Rdz 3,11). Wywołuje ono nieporządek we władzach moralnych człowieka i nie będąc samo w sobie grzechem, skłania człowieka do popełniania grzechów (Por. Sobór Trydencki: DS 1515).*

2516 *Już w samym człowieku, ponieważ jest on istotą złożoną z ciała i duszy, istnieje pewne napięcie, toczy się pewna walka między dążeniami „ducha” i „ciała”. Walka ta w rzeczywistości należy do dziedzictwa grzechu, jest jego konsekwencją i równocześnie jego potwierdzeniem. Jest częścią codziennego doświadczenia walki duchowej:*

Nie chodzi Apostołowi o upośledzanie i potępienie ciała jako współkonstituującego wraz z duchową duszą naturę człowieka i jego osobową podmiotowość. Chodzi natomiast o uczynki czy też raczej stałe usposobienie – cnoty i wady – moralnie dobre lub złe, które jest owocem ulegania (w pierwszym wypadku) bądź też opierania się (w drugim) zbawczemu działaniu Ducha Świętego. Stąd też Apostoł pisze: „Mając życie od Ducha, do Ducha się też stosujmy” (Ga 5, 25) (Jan Paweł II, enc. Dominum et Vivificantem, 55).

Pożądlność i jej trójwymiarowość ukazana przez św. Jana w 1J 2,16 jest dla współczesnego człowieka źródłem wielu problemów moralnych, zarówno na poziomie wewnętrznym, jak i w relacjach do innych ludzi. Dla wielu znawców życia duchowego stanowi ona główną przyczynę ludzkiej grzeszności, ponieważ z niej rodzą się w ludzkim sercu i umyśle nieokiełznane pragnienia, które godzą w relację z Bogiem i bliźnimi.

Pożądlność – eksplozja pragnień

Podążając za definicją zawartą w Katechizmie Kościoła Katolickiego, pożądanie jawi się jako gwałtowne pragnienie, które może być ukierunkowane na przedmiot lub osobę (por. KKK 2515). W pierwszym przypadku pożądlność może przybrać charakter chorobliwej zazdrości, która sama w sobie, choć nie jest grzechem, jednak może pociągnąć człowieka do upadku moralnego. Właściwym natomiast terminem na określenie skutków pożądlności w

odniesieniu do świata rzeczy materialnych jest zawiść, która pociąga za sobą poważne konsekwencje moralne. Człowiek bowiem owładnięty zawiścią gotów jest nie tylko do zawładnięcia czyimiś dobrami, lecz także uderza w osobę je posiadającą. W konsekwencji zawiść może przejawiać się:

- umniejszaniem czyichś osiągnięć;
- krytyką;
- oczernianiem;
- czynnym szkodzeniem;
- w skrajnych przypadkach zabójstwem.

Pożądliwość w odniesieniu do osób zawsze wiąże się z nieuporządkowaną seksualnością i przybiera postać:

- fantazji seksualnych;
- oglądania materiałów o treści erotycznej i pornograficznej;
- masturbacji,
- nieskromnych rozmów i czynów,
- różnych zachowań seksualnych.

Celem pożądliwości w tym przypadku jest osoba i jej wartość *sexus*, która wyzwala w człowieku gwałtowne i często nie możliwe do zaspokojenia pragnienia.

Pożądliwość zatem jest poważnym wykroczeniem moralnym, które domaga się stałej czujności i ascezy.

Źródła pożądliwości

Różne są źródła ludzkiej pożądliwości. Wszystkie jednak można zakwalifikować do trzech zasadniczych grup:

- pożądliwość płynąca z ciała często popycha człowieka do zaspokojenia zmysłowego, które na ogół wiąże się z przyjemnymi doznaniem. Poważną pokusą, która odciąga człowieka od spraw duchowych jest ociążałość ciała, które nie poddaje się czuwaniu i modlitwie (por. Mt 26,41);
- zły duch, który powstaje przeciw człowiekowi (por. Ef 6,12), uderzając w jego najslabsze miejsca: pycha, gniew, chciwość, itp. Szatan w pierwszym uderzeniu ukazuje zło pod pozorami dobra, jako coś nie wprost złego, by w ten sposób człowiek odstąpił od swych zasad (por. 2Kor 11,14). Gdy w końcu doprowadzi człowieka do upadku, wiąże go ściśle z grzechem, by nie pozwolić mu wyzwolić się z tego jarzma;
- każda epoka kusila człowieka przywiązaniem do rzeczy materialnych, których ten pragnął i pożywał w sposób nieuporządkowany. Historia wielu zbrodni pokazuje, że stała za nimi ludzka pożądliwość (por. 1Tm 6,10).

Każdy człowiek narażony jest na pożądliwość, której owocem będzie zniszczenie życia duchowego.

Konflikt interesów

Pożądliwość jest skutkiem swoistego konfliktu interesów na poziomie relacji duch-ciało. Dla św. Pawła (por. Ga 5,16.17. 24; Ef 2,3) taka sytuacja jest

obrazem buntu ciała wobec ducha, co jest konsekwencją grzechu pierworodnego (por. Rdz 3,11). Nieujarzmione poprzez ascezę ciało, wywołuje nieporządek we władzach moralnych człowieka i nie będąc samo w sobie grzechem, skłania człowieka do popełniania grzechów (por. KKK 2515).

Po upadku pierwszych rodziców w człowieku toczy się nieustanna walka między tym, co duchowe i tym, co cielesne – między dążeniami i potrzebami jednej i drugiej sfery człowieka.

Bł. Jan Paweł II w swoim nauczaniu, interpretując powyższe stwierdzenie św. Pawła stwierdza, że dobro i zło w dużej mierze zależy od podlegania natchnieniom Ducha Świętego lub opieraniu się Jego działaniu (por. KKK 2516; DeV, 55): „Mając życie od Ducha, do Ducha się też stosujmy” (Ga 5,25).

Pożądliwość zatem jest nieuporządkowanym pragnieniem różnych dóbr, które w wielu przypadkach prowadzi do poważnych konsekwencji moralnych.